

Escena de l'estrena
'Parelles de fet, de fet,
parelles', obra del Grup
de Teatre de València
Assaig. REPORTATGE GRÀFIC:
JOSÉ CUÉLLAR

El crepuscle del calendari universitari no només fa olor a cafè, marcadors fosforescents i exàmens. Maig i juny també es presenten com l'aparador dels espectacles finals de les activitats extra acadèmiques que es coordinen durant el curs, com ara, les aules de teatre universitari, que plenen la programació cultural d'estes seus.

A la Comunitat Valenciana trobem que cada universitat, amb la seua trajectòria i dins de les seues possibilitats, organitza i estructura els cursos d'Iniciació al Teatre, d'Interpretació, o tallers didàctics per a majors de 55 anys, per tal d'apropar l'escenari als estudiants, que encara que semblen *amateurs*, arriben a aconseguir resultats professionals.

Així, la l'Aula de Teatre de la Universitat Jaume I (UJI) i la de la Universitat d'Alacant (UA) complixen durant este curs 25 anys, com també ho fa el Grup de Teatre de la Universitat de València, Assaig, un projecte de teatre en valencià, que suposa una aposta ferma per garantir l'espectacle en esta llengua. L'oferta de l'aula de la UV, té més trajectòria històrica i va més enllà:

UNIVERSITATS AMB MOLTES TABLES

El teatre universitari es presenta com a una eina fonamental per a complementar la formació crítica dels estudiants i fomentar la capacitat dialèctica

PER INÉS CALERO I JOSÉ CUÉLLAR

entre els seus bastidors també coordina el projecte internacional Escena Erasmus, a banda del esmentat en valencià.

Una formació teatral que indistintament s'alça com un ensenyament no reglat i lúdic, que té com a principi últim desenvolupar les capacitats creatives de l'alumnat per tal de completar la seua formació mitjançant un espai universitari per a la llibertat creativa i d'expressió.

INTEGRAL I TRANSVERSAL

Molt més enllà de la finalitat de representar una funció teatral, «un dels objectius principals és la formació integral de l'alumnat», subratlla Tomàs Mestre, director de l'Aula de Teatre de la UA. És a dir, a més de la didàctica adquirida, com ara coneixements en literatura universal, lectura de textos, recital, dicció o expressió corporal, «a partir de l'aula, també s'aconsegueix la interrelació entre els companys i s'aprofundix en les dinàmiques en grup i en la possibilitat d'expressar-se en públic», repunta Mestre. Una idea que secunda Daniel Tormo, cofundador del projecte teatral Escena Erasmus: «No deu haver cap universitari que no haja rebut

arts | Teatre

una formació crítica sobre el món i sobre si mateix; i el teatre aporta una formació humanística complementària que no es troba en altres llocs».

En este sentit, «les arts escèniques incidixen transversalment en la formació humanística de les persones. Sense esta formació, la Universitat es quedaria coixa». Matisa el director l'aula de la UJI, Toni Valera: «Si no mostrem a tots els estudiants, no només als d'humanitats, les eines per a pensar i la importància de la cultura dins de la formació, estariem formant analfabetes funcionals, només serien superespecialistes en un àmbit».

LES CIÈNCIES DOMINEN L'ESCENARI

Paradoxalment, un tret repetit és la predominança del bagatge científic en els estudiants que s'interessen per estes classes teatrals, cosa que crea un teixit molt heterogeni i «molt interessant per a les arts escèniques», en paraules del director d'Alacant.

Des de la Química o la Física, la Publicitat i les Relacions Públiques fins a, és clar, les filologies. A l'escenari universitari puguen estudiants de carreres molt diverses, no necessàriament de Lletres; bé per gust artístic o bé per què troben que pot ser complementari als seus crèdits i profitós per a la seua vida tant professional com personal, doncs es treballen simultàniament recursos que s'empren dia a dia. Un estudiant de Dret pot treballar a l'hora l'oratoría i la comunicació, i «amb estes eines podrà enfrontar-se millor, per exemple, a un examen oral o una entrevista de treball», il·lustra Mestre.

A més, el 20% de les places estan reservades a gent externa a la Universitat, generant un ventall més divers d'edats i formacions, encara que «potser sí que influeix que els universitaris s'enteren més perquè estan dins de l'espai físic» apunta Toni Valera, «però també hi ha gent de fora de la comunitat universitària que pregunta per les dades d'inscripció», remarca. Una llarga llista d'espera d'alumnes es queden fora de la selecció any rere any. N'és l'evidència que estes classes teatrals estan totalment consolidades.

MULTICULTURAL: L'ESCENA ERASMUS

El màxim exponent dels ideals que mouen este teatre *amateur* es dibuixa amb el projecte Escena Erasmus; una iniciativa teatral pionera a Europa amb seu en la La Nau Cultural de la Universitat de València, que començà a 2010. Amb només set anys, sent la iniciativa teatral universitària més jove de la Comunitat, pot presumir de ser la combinació del treball creatiu, grupal, integrador, multicultural i plurilingüe.

Els seus fundadors Ana Mari, Josep Valero i Daniel Tormo, van participar a l'Aula de Teatre de la UV, però al anar-se'n d'Erasmus no van

poder continuar amb la seua formació teatral. «Hi havia una carència de plataformes que pogueren permetre als Erasmus desenvolupar el què sabien fer allà on anavem a viure eixe any», explica Daniel Tormo. I afig: «També ho veiem com a manera de que les ciutats d'acollida aprofitaren el seu potencial».

D'aquella necessitat, este projecte. Escena Erasmus començà en proves fa set anys. «Pensàvem que no s'apuntaria molta gent, per la fama inculta sobre que els Erasmus soles venen a València a passar-s'ho bé» apunta Tormo. Però la realitat fou ben distinta i reberen

en cinc idiomes. «Està articulat en castellà i valencià i hi ha molts jocs de traduccions simultànies o estrofes en diferents italià, anglès o alemany», assegura. Així, es trasllada a l'obra esta peculiaritat del grup. Peculiaritat i no problema per què, a més de treballar aptituds humanístiques, els alumnes «aprenen el castellà molt més ràpid que altres estudiants Erasmus», explica Tormo.

El resultat final és una demostració teatre d'urgència, breu amb mescla dança, escenes cantades, monòlegs, etc. sorgit a partir de temes d'actualitat. Els estudiants Erasmus munten la

«LES ARTS ESCÈNIQUES INCIDIXEN TRANSVERSALMENT EN LA FORMACIÓ HUMANÍSTICA DELS ALUMNES. SENSE ELLA, FORMARIEM ANALFABETS»

més de 300 sol·licituds per a un grup de teatre de 20 estudiants. «Ahí vam vore que el projecte tenia futur». Tant que actualment funciona en altres ciutats d'Europa com Cagliari, Pàdua o Marburg, i l'any vinent s'estendrà a Granada y a Lille.

Cada any realitzen un càsting per a escollir als 20 participants: 16 Erasmus i 4 de València, on es prima que hi haja el màxim nombre de nacionalitats. La raó? Garantir la diversitat i demostrar la possibilitat d'una convivència europea. Amb l'espectacle final de cada juny, sota el nom *Las pequeñas Europas*, «es mostra que, si existix alguna Europa real, és esta gent, i que és possible treballar junts», diu Tormo.

El repte d'este taller és encara major. Els textos són originals, escrits expressament per al projecte

realitat europea a l'escenari, este mes ho fan amb la peça *El circ de la frontera*.

De la mateixa forma, el 19 de maig es pot veure la Mostra del Taller Permanent de Teatre per a la Gent Gran de l'aula de la UV; i en juny l'aula de la UA estrenarà *Caidos del Cielo*; i Assaig presentarà *Paris Anys 60*.

No obstant, lluny de que es tanque un cicle, les peces creades per estes aules transcendixen els escenaris de la universitat, formant part d'intercanvis i gires teatrals per altres seus universitàries tant nacionals com internacionals. A més, la universitat també aprofita el seu talent, ja que solen participar amb alguna intervenció en debats, mostres o jornades. Pel que, la funció no més ha fet que començar.

DON QUIXOT TORNA A VETLLAR LES SEUES ARMES A ALACANT

JOSÉ FERRÁNDIZ LOZANO

Noranta-dos anys separen les dates de 1924 i 2016. En la primera d'elles es va estrenar a Alacant l'episodi simfònic *Don Quixot vetllant les armes* d'Óscar Esplá, escrit per l'Orquestra Bètica que va crear Manuel de Falla i adaptat a principi a l'estructura instrumental del grup. El compositor alacantí va ampliar la seua obra després per a orquestra simfònica, estrenant la seua versió definitiva —la que ara coneixem— a Madrid en 1926.

La col·laboració del Conservatori Superior de Música Óscar Esplá, a través del seu Orquestra, i de l'Institut Alacantí de Cultura Juan Gil-Albert ha fet possible que el 2016, any del IV centenari de la mort de Cervantes, esta obra torne a sonar a Alacant (hui, a les 20 h) a la sala simfònica de l'ADDA, al costat del breu *Combat de Don Quixot contra les ovelles* del villener Ruperto Chapí. Les dos composicions s'inclouen en la segona part d'un concert que, sense dubte, posseix un atractiu especial, sota la direcció d'Iñaki Lecumberri.

Evocadora més que descriptiva, *Don Quixot vetllant les armes* és una obra d'uns 35 minuts. Óscar Esplá, que va projectar compondre diversos episodis inspirats en la novel·la cervantina després de llegir *Meditaciones de Don Quijote* d'Ortega i Gasset, va incloure a la portada de la seua partitura el títol *Meditacions i esperances de Don Quixot vetllant les armes durant la nit* (*Aventures, fantasies i paisatges*). Desitjava que este títol fóra suficient, sense necessitat de més explicacions, perquè els oients es deixessin seduir per l'escena i les notes musicals, pensant en la nit de lluna clara en què Alonso Quijano va vigilar les seues armes al corral d'una venda manxega.

Igual que molts il·lustradors gràfics, Esplá va sucumbir a l'encís d'est capítol que va incorporar al seu corpus musical. En la seua composició volia destacar les esperances, il·lusions i fantasies del seu protagonista —així ho va reconèixer, com ens va recordar Rosa Elia Castelló a la revista *Canelobre* dedicada a la figura del músic—, finalitzant la seua episodi simfònic amb la sortida de la venda del cavaller errant. «És llavors quan el seu avenir s'obre com una immensa incògnita», deia Esplá. Este enfocament evocador és el que va ponderar, per exemple, el crític musical Antonio Fernandez-Cid en els anys setanta, quan va signar el text de presentació per a un enregistrament en vinil i va assegurar que l'important en esta peça és el clima i l'atmosfera.